

לתגובות והערות: שגי'א 064-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 17:43

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 18:39

ר"ת: 19:15

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 372 19.10.2018 - י' מרחשוון תשע"ט

וְהוּא הַשָּׁמַיִם לְהוֹרֵא עַד יְמֵי קִיּוּם וּבִיאַן בְּנֵי

פְּרִישֵׁת - קָהָ קָהָ

הכי טוב בעולם - הרב אפרים שרבני שליט"א (עלון 'מוחנה אפרים')

התורה הקדושה מספרת על אחד מהעשרה נסיונות שעבר אברהם אבינו, נסיון של 'לֶךְ לְךָ' - לא חושב פעמיים, הוא לוקח את אשתו ואת האנשים שזכה לגייר בחו"ל ועוזב הכל, את הבית, את הפרנסה, את השכונה, הכל, רק בשבילו יתברך. והתורה מספרת, שאברהם מגיע לארץ כנען, ולאחר שהוא מסר את עצמו כל כך בשבילו יתברך, היינו מצפים לראות איך הקב"ה משיב לו כפליים נחת, אחרי צעד כזה שאדם עוזב בית, עוזב חברים, הכל צריך להיות כל כך יפה, כל כך קל, 'על דרך המלך'.

אך התורה אומרת, שאברהם אבינו לא מקבל נחת, הוא מקבל: "וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ". הוא עוזב בית, עוזב עבודה בשביל הבורא יתברך, ו'בתמורה' לכך הוא מקבל בעיות כלכליות, בעיות שאתמול לא היו, אולי הוא לא היה עשיר מקודם, אך גם לא היה מינוס כזה גדול. אמנם אברהם לא עוצר, הוא לא בוחל בשום דרך, הוא יורד למצרים ובוטח בקב"ה שמצבו ישתפר עליו, אך התורה מספרת שזה רק הולך ומחמיר. פרעה לוקח לו גם את אשתו והמצב רק הולך ומדרדר מיום ליום. מהיום שהוא התחיל עם 'הצעד' הזה למען הקב"ה, הכל הולך הפוך. היו הרבה אנשים שבשעות כאלו היו מתרוצצות בראשם מחשבות של: 'חבל', 'מה הייתי צריך להתחיל עם זה בכלל', 'מקודם היה קל יותר, מה הייתי צריך את כל הנטל הזה', אך אברהם אבינו עומד איתן בלי שקל בכיס ובלי אשתו אני עובר טלטלות, אני עובר משברים, אך אני מבטיח לך! אני ומתפלל לקב"ה, רבונו של עולם, "כָּל מִשְׁבְּרֶיךָ וְגַלְיָךָ עָלַי עֲבֹרוּ" - לא אעזוב אותך, גם בשחור של השחור אבא, אני אהיה שלך עד הסוף, אני לא הולך.

ומספרת התורה, שבאותם דקות בדיוק, דפיקות בדלת, אשתו חוזרת אליו, פרעה מבקש סליחה ונותן לאברהם אבינו מתנות כדי לפייסו על העוול שעשה לו, ומוזה מתעשר אברהם עושר גדול. לפני רגע הוא היה עני מרוד ואלמן, עכשיו הוא בעל ממון עם אשתו. כל 'המסע' הארוך נגמר. כל המסע הזה היה רק בדיקת מאמץ, בדיקת 'אקו-לב', לדעת כמה הלב שלו באמת שמור לקב"ה, כמה סיבולת של אמונה יש ללב שלו. אברהם אבינו זכה לעבור את הנסיון הזה בהצלחה גדולה, הוא זכה לתואר: "אַבְרָהָם אֹהֲבֵי".

כותב החזון איש זצ"ל, מדוע נוהגת כל אמא יהודיה בשעה שמשכיבה את בנה לישון, לקרוא איתו את קריאת שמע כשהוא עוצם עיניים? אומר החזון איש, שכל אמא מחדירה לבן שלה: "ילד, שתדע לך, בכל החיים שלך איפה שלא תהיה, אתה תלך אחר הבורא יתברך בעצימת עיניים, בלי שאלות, בלי קושיות, בתמימות אמתית. תזכור! אתה יהודי וכל יהודי השמע ישראל' שלו, האמונה שלו, היא תמיד תהיה בעצימת עיניים.

המדרש מספר על ר' יהושע בן לוי, שרצה לדעת את דרכי הנהגת ה' בעולם, הוא רצה לדעת את מפעלות ה', הוא התחנן לפני הקב"ה: "רבנו של עולם, תן לי להכיר אותך, תן לי לדעת את הסודות שלך, את הצפונות שלך, רוצה להבין למה אחד מקבל פיטורין והשני מקבל קידום בעבודה, למה בחורה אחת מתחתנת צעירה והשניה מעוכבת שידוך. רבנו של עולם, "הוֹדַעְנִי נָא אֶת דַּרְכֶּךָ", אני רוצה לדעת אותך". והמדרש מספר, שתפילותיו התקבלו ברצון והוא זכה לגילוי אליהו. והודיע לו אליהו חד משמעית, שהוא קיבל רשות לבוא עמו ולראות את מפעלות ה' בעולם, אך אין לו רשות לשאול שאלות ואם ישאל שאלה או יקשה קושיא, באותו רגע דרכיהם נפרדות.

המדרש מספר, שאליהו הנביא ור' יהושע הגיעו לאחד הבתים שבעיירה, וכשדפקו בדלת פתחו להם זוג עניים קשי יום שמקור המחיה היחידי שלהם הייתה פרה אחת, שהיא הייתה לחמם ומימם והכניסו אותם לביתם בחום. בלילה, יצא אליהו הנביא מהחדר. ר' יהושע יצא מיד אחריו וראה אותו עומד ומבקש מהקב"ה שיהרוג את הפרה, כדי שלא יהא להם היאך להתקיים.

ר' יהושע השתומם, הוא לא האמין שאלו המילים שיוצאות לאליהו הנביא מהפה. איך יכול להיות? אדם שהכניס אורחים ונתן להם את הלב וזה בסוף מה שמגיע לו? גם את המעט פרנסה שיש לו לקחו ממנו. אך הוא נשך את שפתיו והחריש, הוא ידע שברגע שהוא ישאל- הכל ייגמר.

אליהו הנביא ור' יהושע המשיכו ללכת והגיעו לאחת האחויות של אחד העשירים. הם נקשו על הדלת, פתח להם המשרת והם ביקשו מעט לחם ומים. המשרת הודיע לבעל הבית שיש שני עניים העומדים בפתח, שמע אותו בעל הבית וצעק לו מיד: "שילכו לחפש להם עבודה, כאן זה לא בית תמחוי, תזרוק אותם החוצה". אליהו הנביא יצא ועמד בחצירו של בעל האחוזה, שם היה מגרש שבעל הבית התכוון להעמיד בו עוד מבנה להשכרה, עמד אליהו הנביא והפציר לפני הקב"ה שיבנה לו את הבנין ושלא יצטרך בעל הבית לעמול עליו.

המדרש מספר, שר' יהושע לא ידע את נפשו מרוב בלבול ותמהון, איך יכול להיות? דווקא זה שלא מגיע לו, דווקא לו הכל מחליק? ואותו מסכן עני גם הפרוטות שהיו לו הלכו לו לאיבוד? מיד עמד ר' יהושע ואמר לאליהו: "די החלטתי, אני לא רוצה להמשיך, אני רק רוצה תשובות. אני רוצה לדעת למה? תסביר לי למה למסכן כזה גם את הפרה שלו צריך לקחת, ואילו לעשיר הזה צריך עוד לסייע לו בהיתרי הבנייה?".

אמר לו אליהו: "אני אענה לך, אבל דע לך, שלאחר מכן דרכינו נפרדות, כי מי ששואל שאלות, לא יכול להמשיך 'לטייל' איתי". אמר לו אליהו: "אני מבין שקשה לך הסיפור עם העני, אתה חושב שבשמים לא יודעים מה שאתה יודע? שלא כואבים מה שאתה כואב?"

אז רק שתדע לך, שאשתו של העני הייתה אמורה ללכת לבית עולמה השנה ח"ו, היא לא הייתה אמורה להמשיך לחיות, העני הזה היה צריך לעבור טרגדיה מאוד קשה, לאבד את אשת נעוריו, אני עמדתי לפני הקב"ה וביקשתי שהקב"ה יחליף לו את אשתו, שהיא עיקר הבית, בפרה, שהיא עיקר הפרנסה, אני בקשתי שהקב"ה ימיר בעיות של חיים בצרות של כסף, אני לא הייתי אמור לספר לך את זה, אך בכל זאת סיפרתי, כדי שלפחות פעם אחת תבין ש- "א-ל אַמוֹנָה וְאִין עוֹל צְדִיק וְיִשָּׁר הוּא".

ובטח גם על העשיר יש לך שאלות, אז שתדע, שגם לשאלות 'הקשות' האלו שלך יש תשובות. דע לך, שבמתחם של העשיר יש אוצר גדול הנמצא בקרקעית האדמה, אותו אדם – אם היה בונה – ע"י החפירות שהיה חופר בקרקע היה מגיע אל האוצר, אך בשמים לא חשבו כך, בשמים היו רצונות אחרים, לכן אני בניתי לו בנין, בנין שלא יחזיק הרבה עוד חודש חודשיים הוא יתמוטט והמקום הזה יהפך לתל חורבות".

עמד ואמר ר' יהושע: "איי... ריבונו של עולם, איזה סדרים יש לך, כמה הכל מסודר. אלו רק שני ציורים מתוך מיליארדים של סדר שיש לך בעולם, הכל אצלך במקום, "אלוקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה".

כתוב בספר 'כד הקמח', שהקב"ה בקריאת שמע ביקש את הלב: "בְּכָל לְבָבְךָ". ולמה את הלב ביקש השם? מה יש באיבר הזה שאין בשאר האיברים? כותב 'כד הקמח', הלב הוא האיבר שנוצר ראשון באדם, ראשון לכל האיברים (אחת הפלאות הגדולות, זה לראות תמונת אולטרא סאונד בשבועות הראשונים של ההריון, כשרואים תמונה של לב שפועם ועדיין אין סביבו אברים, הוא לבד בתמונה, "מָה רָבוּ מְעֵשֵׂי ה'",) וכמו שהוא האיבר הראשון שמתחיל, הוא גם האיבר האחרון שמסיים, שהרי אדם נפטר כשהלב מפסיק לפעום. האיבר הזה הוא מתחיל עם האדם והוא מסיים עם האדם, ומבקש הקב"ה: "בְּכָל לְבָבְךָ" – אני מבקש אותך מהתחלה ועד הסוף, שלא תעזוב, שתמיד תהיה איתי, מהנשימה הראשונה שלך ועד השנייה האחרונה, גם כשבדרך יהיו קשיים, יהיו טלטלות, שלא תעזוב בגלל תקופות קשות, בגלל משברים, כי בן לא עוזב את אבא שלו. ה' יזכנו להיות נאמנים לקב"ה כל ימי חיינו, אנחנו, זרעינו וזרע זרעינו עד עולם. אכי"ר. שבת שלום עם ישראלו אפרים שרבני.

וְהִיא כִּי יָרְאוּ אֶתֶּךָ הַמְּצָרִים וְאָמְרוּ אֲשֶׁתּוֹ זֹאת וְהָרְגוּ אֹתִי וְאֶתֶּךָ יְחִי (יב,יב)
מדברי אברהם משמע שהיו שתי בעיות:
א. "וְהָרְגוּ אֹתִי".
ב. "וְאֶתֶּךָ יְחִי".

לכאורה, הרי הדאגה של אברהם הייתה שלא יהרגו אותו, ומה הבעיה בכך ש"וְאֶתֶּךָ יְחִי"? אלא – אומר ה"באר יוסף" – אברהם אבינו אמר לשרה כך: כל זמן שאני חי, מאחר שהנך אשת איש, יש לך רשות למסור את נפשך ולא להתחתן עם פרעה הגוי. אמנם לאשה אין חיוב למסור את נפשה על גילוי עריות, אבל אם היא רוצה – הרשות בידה. אם כן, גם את – שרה – אם תרצי, תוכלי למסור נפש כדי שלא לחיות עם פרעה.

אבל כשיהרגו אותי, שוב לא תהיי אשת איש, ומעתה יאסר עלייך למסור את נפשך. תהיי מוכרחה להישאר בחיים. את רוצה לחיות עם כזה טמא משוקץ כמו פרעה? כלומר, במה שאמר "וְאֶתֶּךָ יְחִי". ביקש אברהם להבהיל אותה שתאלץ לחיות עם פרעה, וכלום לזאת ייקרא חיים?!

(מתוך 'יחי ראובן' – רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל)

וַיַּעֲתֶק מִשֵּׁם הַהָרָה מִקְדָּם לְבֵית אֵל וַיֵּט אֶהְלֵה בַּיֵּת אֵל מִיָּם וְהָעֵי מִקְדָּם וַיָּבֵן שֵׁם מִזְבֵּחַ לֵה' (יב,ח)

"מִשֵּׁם" הכונה מהעיר שכם. משם הוא יצא ולהיכן נסע? "הָהָרָה", היכן נמצא הר זה? התורה נותנת לנו סימון למקומו של ההר: "מִקְדָּם לְבֵית אֵל" – בצד מזרח לבית אל. בית אל היה מקום ידוע, ומספרת התורה שאותו הר היה בסמוך אליו. "וַיֵּט אֶהְלֵה" – שם נטה אברהם את אוהלו. ממשיך הכתוב ואומר: אתה יודע היכן נמצאת בית אל? – "בֵּית אֵל מִיָּם", היא ממוקמת בצד מערב של ההר, "וְהָעֵי מִקְדָּם" – העי נמצא בדרומו של ההר. הדברים מפליאים, רבות! בתחילה, כשרוצה הכתוב לתת סימון היכן נמצא ההר, הוא אומר שמקומו בצד מזרח לבית אל, ובית אל – כלם יודעים היכן היא. אולם מיד אחרי כן מספר לנו הכתוב כי בית אל נמצאת מצד מערב של ההר. ההר הוא סימון לבית אל. מה קורה כאן? האם בית אל מהווה סימון למקום ההר או שההר מהווה סימון למקומה של בית אל?

שמעתי סלוגימער ווארט, רעיון נפלא בביאור הכתובים: ברוסיה שלפני למעלה מחמישים שנה, כשאדם היה שואל את חברו: "היכן נמצאת ראדין?" היה חברו עונה לו: "ראדין נמצאת ליד העיירה המפורסמת לידא". לעומת זאת, כיום, כשישאל אדם את חברו: "היכן נמצאת לידא?" התשובה תהיה: "לידא ממוקמת בסמוך לעיירה ראדין". מה קרה כאן? מה השתנה?

פשוט מאד: לפני עשרות שנים ראדין הייתה כפר קטן, בקושי היה בה מניין יהודים. מי ידע עליה? מי שמע עליה? לידא, לעמת זאת, הייתה עיר גדולה, ממילא ראדין הייתה "ליד לידא" – העיירה המפורסמת שבאותו אזור. חלפו שנים, במשך חמישים שנה התגורר ה"חפץ חיים" בעיירה ראדין, והמקום נעשה תל תלפיות שכולם עולים לשם. הייתה בו גם ישיבה גדולה שבחורים מכל רחבי העולם התקבצו ובאו אליה. ממילא כיום, כשרוצים לתת סימון היכן נמצאת לידא – אומרים: "זוהי עיירה ליד ראדין"...

זו, אם כן, כוונת הפסוק: "וַיַּעֲתֶק מִשֵּׁם הַהָרָה", והיכן נמצא ההר? – "מִקְדָּם לְבֵית אֵל". אולם, ממשיך הכתוב, "וַיֵּט אֶהְלֵה" – שם נטה אברהם את אוהלו. ככה? אחרי שהוא נטה את האוהל על ההר – ההר נהיה סימון לבית אל, כי נעשה מקום מפורסם שרבים מגיעים אליו. (מתוך 'יחי ראובן' – רבי ראובן קולנשטיין זצ"ל)

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מזל, נועה בת יעל, קרון בת רחל.
לזרע בר קיימא: מוריה בת אורנה, מורן בת רותי, קורל בת סיגל.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארוז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תנורה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל.